

Agenda teritorială 2030

Un viitor pentru toate teritoriile

REZUMAT

#TerritorialAgenda
A future for all places

REZUMATUL Agendei teritoriale 2030

În Europa, inegalitățile din ce în ce mai accentuate între teritorii și între oameni, precum și evoluțiile fără un caracter durabil au atins un nivel critic. Pentru asigurarea unor perspective pozitive pentru viitorul tuturor oamenilor, comunităților și teritoriilor din Europa este necesară o acțiune concertată la toate nivelurile geografice și de guvernanță. Este momentul să înțelegem mai bine impactul teritorial al politicilor sectoriale și să îl abordăm în mod corespunzător. Dorința noastră este să contribuim la dezvoltarea durabilă și la menținerea unei Europe unite.

Prezentul document reprezintă o sinteză a Agendei teritoriale 2030, asupra căreia noi, în calitate de miniștri responsabili cu amenajarea teritoriului, dezvoltarea teritorială și/sau coeziunea teritorială, am convenit împreună cu Comisia Europeană, Parlamentul European, Comitetul European al Regiunilor, Comitetul Economic și Social European, Grupul Băncii Europene de Investiții și asociațiile relevante de la nivel european și național.

Agenda teritorială subliniază importanța amenajării strategice a teritoriului și furnizează orientări în acest sens, solicitând consolidarea dimensiunii teritoriale a politicilor sectoriale la toate nivelurile de guvernanță. Agenda urmărește să promoveze un viitor durabil și favorabil incluziunii pentru toate teritoriile și să contribuie la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă în Europa.

Acest lucru trebuie să se bazeze

- pe o înțelegere comună a faptului că nevoile de dezvoltare și impactul evoluțiilor viitoare înregistrează diferențe între teritoriile Europei; și
- pe cooperarea și coordonarea între teritorii, niveluri de guvernare, sectoare de politică și grupuri sociale pentru a aborda chestiuni complexe și a utiliza potențialul divers.

Prin urmare, am definit două obiective generale, și anume o Europă justă și o Europă verde, care cuprind șase priorități de dezvoltare a teritoriului european în ansamblul său, împreună cu toate zonele sale.

În cursul reexaminării Agendei teritoriale, pandemia de COVID-19 a generat schimbări cu privire la procesul de elaborare a politicilor și la perspectivele de dezvoltare pentru viitor. Întrucât implicațiile și răspunsurile în materie de politici variază de la un teritoriu la altul din cauza condițiilor diferite, pandemia ne arată că teritoriile sunt importante și prezintă un grad ridicat de interdependență. Coeziunea

teritorială ar trebui să joace un rol important în cadrul procesului de redresare. Politicile de dezvoltare teritorială și cooperarea cu privire la obiectivele comune sunt esențiale pentru a spori reziliența localităților, a regiunilor și a țărilor, consolidând în același timp procesele de redresare a acestora.

De ce trebuie să luăm măsuri

Am reexaminat Agenda teritorială lansată în 2007 și actualizată în 2011 și am luat în considerare rapoartele recente ale Comisiei Europene, Comitetului European al Regiunilor, Grupului Băncii Europene de Investiții și ESPON.

Europa este formată din tipuri diferite de teritorii, de exemplu: regiuni-capitală, zone metropolitane, orașe mici și medii, zone periurbane, zone rurale, periferii interioare, zone periferice, zonele cele mai nordice, zone slab populate, insule, zone de coastă, zone montane, regiuni ultraperiferice, zone transfrontaliere, macroregiuni, zone cu declin demografic și zone aflate în proces de transformare economică și tranziție industrială. Aceste teritorii sunt caracterizate de un potențial de dezvoltare foarte diferit și se confruntă cu provocări extrem de diferite. La toate nivelurile, de la cel sublocal la cel paneuropean, se manifestă disparități de ordin economic și social din ce în ce mai accentuate între teritorii și între oameni, precum și riscuri de mediu și presiuni asupra mediului. Acestea sunt determinate de economiile de scară, de accesul dezechilibrat la piețe și la forța de muncă calificată, precum și de disparitățile cu privire la calitatea guvernării și a serviciilor publice. Totodată, legăturile și fluxurile dintre teritorii, în special de-a lungul coridoarelor, afectează posibilitățile de valorificare a potențialului sau capacitatea de a răspunde provocărilor.

Calitatea proceselor de guvernare și de guvernare reprezintă un principiu transversal esențial pentru dezvoltarea la nivel local, regional, național și european. Acest principiu este important pentru bunăstarea societății, fiind totodată o condiție prealabilă pentru îmbunătățirea durabilă, pe termen lung, a nivelului de trai, a investițiilor, a încrederii sociale și a legitimității politice.

Având în vedere izolarea oamenilor și a teritoriilor – dezechilibre și inegalități din ce în ce mai accentuate - trebuie să luăm măsuri, de exemplu în domeniul precum:

- Calitatea vieții
- Serviciile de interes general
- Dezechilibrele de ordin demografic și social
- Digitalizarea și cea de a patra revoluție industrială
- Ocuparea forței de muncă și dezvoltarea economică
- Interdependențele dintre teritorii
- Integrarea globală

Trebuie să facem față presiunii din ce în ce mai mari în ceea ce privește dezvoltarea durabilă și schimbările climatice, de exemplu în domeniul precum:

- Schimbările climatice
- Pierderea diversității și ocuparea solurilor
- Calitatea aerului, a solului și a apei
- Energie sigură, durabilă și la prețuri accesibile
- Energia
- Tranziția justă
- Lanțuri valorice circulare
- Natura, peisajul și patrimoniul cultural

Priorități teritoriale pentru Europa

O Europă justă care oferă perspective de viitor pentru toate teritoriile și pentru toți oamenii

EUROPA ECHILIBRATĂ

O dezvoltare teritorială mai echilibrată prin valorificarea diversității Europei

- Vom lua măsuri pentru a încuraja cartierele, comunitățile, localitățile, țările, regiunile și statele membre să coopereze pentru a oferi răspunsuri la provocările globale de ordin social și pentru a îmbunătăți condițiile de muncă, de trai și antreprenoriale din toate teritoriile, precum și pentru a consolida prosperitatea socio-economică, capacitatea de inovare, pozițiile în cadrul lanțurilor valorice globale și competitivitatea globală în întreaga Europă.
- Solicităm responsabililor cu elaborarea politicilor de la toate nivelurile să promoveze modele de dezvoltare policentrică prin care tuturor teritoriilor să li se atribuie un rol.
- Vom lua măsuri pentru a încuraja factorii de decizie de la toate nivelurile de guvernare să valorifice potențialul unic al teritoriilor cu caracteristici geografice specifice și să abordeze în mod adecvat constrângerile cu care se confruntă aceste zone, prin intermediul unor abordări integrate și bazate pe cooperare.

REGIUNI FUNCȚIONALE

Dezvoltare locală și regională convergentă, mai puțină inegalitate între teritorii

- Vom face eforturi pentru angajarea într-un dialog cu factorii de decizie din orașele de toate dimensiunile cu scopul de a aplica o guvernare pe mai multe niveluri bazată pe o abordare integrată. Aceasta presupune implicarea oamenilor de la diferite niveluri de guvernare, în special de la nivel local și regional, precum și a diferitelor sectoare de politică și grupuri sociale.
- Vom colabora cu factorii de decizie de la nivel local și regional pentru a consolida cooperarea cu privire la elaborarea de strategii pe termen lung bazate pe o abordare teritorială și pentru a ne concentra asupra legăturilor funcționale durabile dintre zonele învecinate.

INTEGRARE FĂRĂ FRONTIERE

Facilitarea vieții și a muncii dincolo de frontierele naționale

- Vom lua măsuri pentru o integrare stabilă a cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale în strategiile de dezvoltare la nivel macroregional, național, regional și local. De asemenea, sprijinim elaborarea de noi documente strategice, acolo unde este necesar, precum și promovarea dezvoltării, cu implicarea cetățenilor la nivel transfrontalier.
- Vom intensifica dialogul cu responsabilii de elaborarea politicilor de la toate nivelurile de guvernare pentru a asigura coordonarea politicilor sectoriale naționale între țări și pentru a reduce actualele obstacole care stau în calea cooperării.

O Europă verde care protejează mijloacele de subsistență comune și modelează tranziția societală

UN MEDIU SĂNĂTOS

Mijloace de subsistență ecologice și mai bune, orașe și regiuni neutre din punct de vedere climatic și reziliente

- Sprijinim dezvoltarea de soluții bazate pe natură și a unor rețele de infrastructură verde și albastră care să conecteze ecosistemele și zonele protejate în cadrul politicilor de amenajare și gestionare a teritoriului și al altor politici, precum și dezvoltarea de noi instrumente de gestionare a crizelor, prin care să fie sporită siguranța și reziliența teritoriilor.
- Vom respecta limitele naturale ale mijloacelor de subsistență comune ale Europei și vom spori gradul de reziliență a tuturor teritoriilor afectate de schimbările climatice.
- Ne vom concentra asupra creșterii gradului de sensibilizare și asupra furnizării mijloacelor prin care comunitățile locale și regionale să își poată proteja, reabilita, utiliza și reutiliza mediul (construit), peisajele, bunurile culturale tangibile și intangibile și alte valori unice, prin intermediul instrumentelor oferite prin politica de coeziune a UE, prin politica de dezvoltare rurală, prin amenajarea teritoriului sau prin orice alte instrumente care conduc, printre altele, la consolidarea dezvoltării teritoriale sau locale integrate.

ECONOMIA CIRCULARĂ

Economii locale puternice și durabile într-o lume globalizată

- Sprijinim tranziția Europei către o economie circulară și dezvoltarea de procese de simbioză industrială bazate pe o abordare teritorială, care să țină seama și de necesitatea utilizării durabile a solului și a terenurilor.
- Sprijinim elaborarea de strategii locale și regionale cu privire la economia circulară, care să conecteze economiile locale la economia mondială.
- Încurajăm consolidarea capacităților de inovare în toate regiunile, inclusiv a strategiilor locale pentru tranziția energetică și a măsurilor întreprinse în sectoare precum construcțiile, transporturile și bioeconomia.

LEGĂTURI DURABILE

Conectivitatea digitală și fizică durabilă a teritoriilor

- Vom invita părțile interesate să se angajeze într-un dialog cu privire la necesitatea asigurării unui acces adecvat la rețelele de comunicații fixe și mobile de mare viteză în toate teritoriile, precum și la necesitatea unei infrastructuri digitale cu o amprentă de carbon redusă și cu un impact scăzut asupra sănătății umane.
- Vom îmbunătăți și mai mult legăturile dintre planificarea regională și dezvoltarea de rețele transeuropene (TEN), în special de-a lungul coridoarelor rețelei centrale. Conectarea tuturor teritoriilor la principalele noduri ale rețelei de transport sprijină legăturile comerciale internaționale și oportunitățile de dezvoltare locală.

- Invităm experții în amenajarea teritoriului și în transporturi să exploreze noi modele progresive din punct de vedere social și de mediu pentru mobilitatea locală și regională ca serviciu și să coopereze în ceea ce privește asigurarea unei accesibilități multimodale și prietenoase cu mediul a centrelor urbane și în interiorul acestora.

Punerea în practică a priorităților

Prioritățile stabilite în Agenda teritorială 2030 trebuie să fie sprijinite prin măsuri întreprinse de actori dedicați. Numai în acest mod se pot aborda în mod corespunzător prioritățile din Agenda teritorială și preocupările legate de inegalitățile spațiale și de tranziția către o economie fără emisii de carbon/neutră din punct de vedere climatic. Luate împreună, măsurile ar trebui să sprijine

- guvernarea pe mai multe niveluri;
- abordările teritoriale (de tip „place-based”);
- impactul și coerența teritorială a politicilor sectoriale coordonate;
- cooperarea între teritorii;
- coeziunea teritorială la nivel european;
- coeziunea teritorială la nivel transfrontalier, transnațional, inter- și intraregional; și
- contribuțiile statelor membre și ale țărilor învecinate la coeziunea teritorială.

Punerea în aplicare a Agendei teritoriale se bazează pe cooperarea informală pe mai multe niveluri între statele membre, autoritățile subnaționale, Comisia Europeană, Parlamentul European, Comitetul European al Regiunilor, Comitetul Economic și Social European, Banca Europeană de Investiții și alți actori relevanți. Punerea în aplicare a Agendei teritoriale ar fi facilitată prin cooperarea cu persoanele responsabile cu Agenda urbană, Noua Cartă de la Leipzig, politica de coeziune și de dezvoltare rurală a UE, punerea în aplicare a planului de redresare al UE și strategiile macroregionale și pentru bazinele maritime ale UE.

Măsurile de punere în aplicare a Agendei teritoriale pot fi întreprinse la orice nivel de guvernare și pot varia din punctul de vedere al naturii și orientării. Solicităm fiecărui actor-cheie în parte să pună în aplicare Agenda teritorială în contextul atribuțiilor care îi sunt conferite prin mandat.

Pentru a se constitui într-o sursă de inspirație pentru măsuri comune întreprinse în întreaga Europă, acțiunile-pilot demonstrează, testează și dezvoltă practici care contribuie la îndeplinirea priorităților Agendei teritoriale. Încurajăm pe toți cei implicați să urmărească îndeaproape aceste măsuri, să se inspire din ele și să înainteze propuneri de noi măsuri.

Acțiuni ulterioare

Solicităm președințiilor viitoare ale Consiliului UE să urmărească derularea Agendei teritoriale 2030 și să consolideze în continuare activitățile de comunicare cu privire la aceasta, precum și acțiunile de punere în aplicare și de guvernanță:

- Comunicare privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a Agendei teritoriale și marcarea celei de a 25-a și a celei de a 30-a aniversări a Schemei de dezvoltare a spațiului comunitar (1999) din 2024 și 2029 și a celei de a 20-a aniversări a Agendei teritoriale (2007) în 2027.
- Punerea în aplicare a Agendei teritoriale, inclusiv o discuție privind progresele înregistrate și acțiunile-pilot.
- Guvernăță cu realizarea unui bilanț în 2024, inclusiv evaluări cu privire la sistemul de guvernăță, la progresele înregistrate în procesul de punere în aplicare și la relevanța priorităților. Această acțiune se va realiza în lumina pregătirilor pentru politica de coeziune a UE post-2027. Președinția Consiliului UE din prima jumătate a anului 2025 este invitată să organizeze o reuniune informală a miniștrilor, care să fundamenteze o decizie cu privire la o eventuală revizuire a Agendei teritoriale 2030.

Urmăriți procesul de punere în aplicare la adresa:

territorialagenda.eu